

Nova Prava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Ubožno pravo

Vprašanje, kdaj se pridobi domovinsko provico. Stališče Zveze mest

Te dni se je v Zagrebu vršila seja predsedništva Zveze jugoslovanskih mest. Na tej konferenci so med drugim ponovno iznesli zahtevo za spremembo § 15. zakona o mestnih občinah. Ta paragraf pravi med drugim, da oseba, ki prebiva najmanj deset let v taki občini, avtomatično pridobi članstvo te občine, ako uživa vse častne državljske pravice in ako ni v sodni preiskavi ali v obtožbi za dejanja, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic. Zdi se nam, da stališče predstavnikov jugoslovanskih mest, katera naj bodo tudi nositelji socialnega napredka v državi, glede tega paragrafa zakona o mestnih občinah, ni pravilno, ni socialno in pravično. Moderna zakonodaja hoče socialno skrbstvo nasloniti na na-

čelo bivanja in ne na načelo pristojnosti. Načelo pristojnosti je zastarelo predvojno načelo, ki v moderno dobo ne spada. Pri tem vprašanju so zlasti prizadeti delavci, ki so zaradi svoje zaposlitve prisiljeni, da pogosto menjajo svoje bivališče. Mnenja smo, da je popolnoma pravilno, ako oseba, zlasti delavec, ki je dolgi deset let z ročnim delom ustvarjal in krepil gospodarsko moč kake občine, po teh letih brez nadaljnjih težav dobi članstvo v tej občini in s tem vse socialne pravice, ki so zvezane s tem članstvom. Mesta v kulturnih državah zahtevajo za ureditev socialne zaščite občanov samo nekajletno bivanje v kakem kraju, ne zahtevajo, da je dotična oseba v ta kraj tudi formalno pristojna. To načelo morajo osvojiti tudi jugoslovanska mesta.

Angleški sindikati

Kolektivne pogodbe obsegajo 11 milijonov delavcev

Organizirati delavstvo v strokovnih organizacijah ni lahka stvar. Mnogo truda, prepričevalnih besedi in časa je treba, da se delavstvo prepriča o važnosti strokovne organizacije. Težave s strokovnimi organizacijami pa niso samo pri nas. Še celo v Angliji, ki jo navadno navajamo kot vzor delavske strokovne zavednosti, še niso organizacije speljane do onega idealnega viška, ki bi ga angleško delavstvo lahko že doseglo.

Vseh delavcev v Angliji, ki pridejo v poštev za strokovno organizacijo, je 18 milijonov. Od teh je organiziranih le 6 milijonov, to je ena tretjina delavstva.

Največ je delavstva neorganiziranega v poljedelskih obratih (1,2 mil.), v gospodinjstvih obratih

(1,7 mil.) v obratih, ki zaposlujejo predvsem ženske moči (2,8 mil.) in v trgovinskih obratih (1½ mil.).

V težki, železni in rudarski industriji je organiziranih 90 % delavstva, v strojni industriji 80 %. Najslabše je delavstvo organizirano v tekstilni industriji, komaj 35 do 40 %.

Vendar vpliv angleških strokovnih organizacij sega tudi preko organiziranih delavcev. Kolektivne pogodbe, katere so zaključile strokovne organizacije, obsegajo 11 milijonov delavcev. Celotno v tekstilni industriji, ki je najslabše organizirana, so zaključene številne kolektivne pogodbe. Za delavstvo, ki ni deležno kolektivnih pogodb, so v Angliji mezdni uradi, ki lahko za posamezne industrije določijo minimalne mezde.

Poljaki in kolonije

Organizacija kolonijalne vojske in delovnega aparata

Vzgledu nemške sosedice sledi z naglimi koraki tudi Poljska. Komaj je izpregovoril nemški državni poglavar Hitler nekoliko glasnejšo in poudarjeno besedo o vrnitvi predvojnih nemških kolonij, že so udarili na kolonijski zvon tudi Poljaki. Poljska kolonijalna propaganda, ki jo vodi «Pomorska in kolonijalna

liga» in ki jo podpirajo vladni krogi, je ustvarila na vsem Poljskem tako atmosfero, da poljska javnost kar najbolj trdno veruje, da bo imela Poljska že v najkrajšem času lastne prekomorske kolonije in s tem tudi dovolj lastnih surovin, novih krajev za naselitev odvisne delovne sile in seveda tudi

Narodna zavest

Narodova shupnost mora v imenu pravičnosti izločiti vse, kar bi ogrožalo delavčev eksistenčni obstoj

V svojem znamenitem «Češkem vprašanju» je že leta 1894. napisal Masaryk te-le tehtne besede:

«Delavstvo ter gospodarsko in politično slabše vrste nam ne smejo biti sredstvo; ne delali bi prav, če bi svojo nalogo napram delavstvu pojmovali samo narodno in politično. Naloga je npravna in predvsem npravna; ne gre za to, da pridobiš delavstvo, kakor se pravi za narodno misel, ampak gre za to, da vzbudiš v celi naši družbi čut pravičnosti — vse ostalo nam bo navrženo.»

Že preprosto števیلčno ugotavljanje nam pokaže, da je delavcev in nameščencev toliko, da si brez njih ne moremo misliti zadovoljive rešitve našega narodnega vprašanja. Kakršnokoli akcijo bi začeli, ni rešljiva, če nismo vodili računa o potrebah in zahtevah vseh onih, ki delajo pri nas v tovarnah, v trgovskih in obrtniških obratovalnicah.

Tega se zavedajo vsi, ki vodijo naše narodovo življenje. Le, da navzlic tej zavesti, ne pridejo do zaključkov, ki bi morali sami po sebi slediti.

Ni dovolj, da se na delavstvo vedno le apelira, da je nerazdružljiv člen narodove skupnosti in, da mimo te skupnosti nikdar ne more in ne sme hoditi svojih potov. Ni dovolj, da se od delavstva zahteva, da vselej in povsod čuti narodno in, da za ceno nacionalizma žrtvuje vse, kar ima. Treba je delavstvu tudi dejansko pokazati, da narodova skupnost skrbi zanj in da čuva nad njegovim življenjem, pripravljena, da v imenu pravičnosti izloči vse, kar bi imelo ogrožati delavčev eksistenčni obstoj.

Prave narodove politike se ne more voditi individualistično v tem smislu, da je le za posamezne skupine naroda poskrbljeno, da se nemoteno razvijajo, dočim je preko kroga izvoljencev vse drugo brez zaščite prepuščeno življenjski borbi. Tem manj, ker so ti izvoljenci narodove družbe navadno gospodarsko jačji, dočim je delavstvo praznih rok, iz lastne sile nesposobno, da si v konkurenčnem boju osvoji ono, kar neutržno potrebuje za življenjski obstanek.

Prava narodova politika mora torej imeti pred očmi interes vseh členov naroda in mora še prav posebno zaščititi one, ki so podpore najbolj potrebni. Narodove dobrine se morajo pravično porazdeliti, da so blaginje deležni vsi pripadniki naroda. Gorje onemu narodu, kjer bi samo posamezniki razpolagali z udobjem in premoženjem, dočim bi ostali del naroda živel v največji revščini in brez zaščite. Ta zapostavljeni del naroda bi nujno moral ostati brezbrizen napram potrebam naroda kot celote, ker bi ne bil njegov bitni interes vključen v narodovo skupnost, ker bi z vso svojo borbo za življenjsko blaginjo ostal osamljen in prepuščen sam sebi.

V narodovi skupnosti je zato vzbuditi čut socialne pravičnosti, čut solidarnosti z vsemi pripadniki naroda. Šele potem bomo lahko govorili o nerazdružljivi usodi vseh, ki smo sinovi slovenskega naroda. Šele takrat bomo lahko rekli, da je pri nas nacionalna zavest prevzela ves narod tako, da se nimamo bati ničesar in naj bi karkoli prišlo nad nas. In kdaj je bilo to pomembnejše kakor dandanes, ko živimo v tako težkih časih... —tr.—

novih možnosti za gospodarski procvit.

V zunanjepolitičnem odboru poljskega parlamenta o priliki proučevanja proračuna je poročevalec odbora poudarjal, da je treba ustvariti močan kader najboljših sodelavcev, ki naj bodo vzgojeni in izšolani tako, da bodo mogli v danem trenutku zavzeti v kolonijah odgovorna mesta kot upravni uradniki, tehniki, zdravniki itd. Pripravi je treba tudi poljedelce, ki bodo sposobni za delo pod vročim afriškim podnebjem, pozabiti pa se

ne sme tudi na pripravo ljudi, ki bodo delali na sodiščih, pošti, železnici, v trgovinah, ki bodo služili v vojski itd. Pretežen del te nove poljske kolonijalne vojske in delovnega aparata je že pripravljen, čeprav je še mnogo premaloštevilčen. Iz vseh virov poljskega narodnega gospodarstva se že stekajo sredstva za financiranje kolonijalne akcije. Zdi se, da se bo poljskemu zunanjemu ministru Becku posrečilo ustvariti iz problema poljskih kolonij živ predmet mednarodne diskusije.

Zavarovanje obrtnikov

Delavsko zavarovanje je mnogo cenejše in gospodarsko popolnejše

Objavljen je bil načrt uredbe o zavarovanju obrtnikov. Obrtniške organizacije so že v raznih večjih središčih sklicale zborovanja obrtnikov, da k temu načrtu povedo svoje mnenje. Z objavo načrta je ustvarjen prvi temelj za ureditev pokojninskega zavarovanja obrtnikov. To zavarovanje spada k starim težnjam in zahtevam obrtniškega stanu. Po uredbi se ima za obrtnike uvesti zavarovanje za slučaj nezgode, onemoglosti, starosti in smrti in tudi zavarovanje za slučaj bolezni. Uredba predvideva centralizirano zavarovanje pri posebnem obrtniškem pokojninskem zavodu. Bolniško zavarovanje pa naj bi bilo prepuščeno ureditvi banov v posameznih banovinah. Bolniško zavarovanje naj bi izvajale posebne bolniške blagajne. Po uredbi ima najmanjša invalidska renta znašati do desetega leta vplačevanja prispevkov mesečno Din 200.—, po desetem letu zavarovanja Din 250.— s tem, da se ima ta renta vsako leto dvigniti za Din 10.— mesečno. Predpogoj za invalidsko rento pa je petletna čakalna doba. Starostna renta se ima priznati z dovršenim 65. letom starosti in pri desetletni čakalni dobi. Osnovna renta ima znašati Din 250.—, ki se vsako leto zviša za Din 10.— mesečno tako, da po tridesetih letih zavarovanja znaša Din 450.—. Tudi vdove in otroci naj imajo pravico do pokojnine. Uredba vsebuje v dodatku celo vrsto alternativnih rešitev, ki se tičejo višine pokojnine in višine mesečnih pokojnin. Pri alternativni, pri kateri bi začetna renta znašala Din 500.— pokojnina po tridesetih letih zavarovanja pa Din 900.—, bi premija znašala Din 140.— mesečno.

Problemi, katere ima rešiti omenjena uredba, so zamotani in rešitev ni enostavna. Gotovo je, da bo moglo biti obrtniško zavarovanje tem cenejše, čim širša bo rizikova skupnost. Vsedržavna rizikova skupnost bo omogočila nižjo premijo, rizikova skupnost po banovinah pa bo zahtevala večjo premijo pri enaki pokojnini. V delavskem zavarovanju, kjer je v veljavi vsedržavna rizikova skupnost, znaša najvišja premija po desetletnem zavarovanju Din 450.— pri 3%ni premiji, kar znaša mesečno največ Din 37.44. Primerjava delavskega zavarovanja z uredbo o obrtniškem zavarovanju bo vsakogar prepričala, da je delavsko zavarovanje mnogo cenejše in gospodarsko popolnejše, kot ima biti obrtniško zavarovanje po tem osnutku. To pomeni, da je delavsko zavarovanje razmeroma zelo poceni in da kritika o velikih stroških tega zavarovanja ni na mestu.

Beda gospodari

Težave našega kmečkega prebivalstva. Če bi imeli več industrije, bi bilo tudi več kruha

Uradne statistike silno zgovorno govorijo o izredno težkem življenju našega kmečkega, podeželskega ljudstva. V premnogih krajih se življenje kmečkega življa razvija pod najnepovoljnejšimi zdravstvenimi in higijenskim pogoji. Nešteto naših kmečkih družin prebiva še dandanes v bornih, razdrapanih kajžah in najprimitivnejših kolibah, ki so vse prej kakor pa primerni stanovanjski prostori. Narodno zdravje v takih razmerah nepopisno trpi, zlasti če vemo, da predstavlja vzgajanje zdravih narodnih generacij eno prvih nalog naše narodne in državne obrambe ter splošne narodne bodočnosti.

Vsakomur je znano, da je revščina temeljni vzrok slabih higijenskih in zdravstvenih pogojev, pod katerimi živi naš kmečki element. Zato mu je treba brezpogojno pomagati in mu odpreti izglede na boljše in srečnejše življenje. Toda kako? Majhno in skromno kmetijstvo tega ne more doseči, ker je

nerentabilno in ker ne more uspešno odoleti navalu neugodnih okoliščin, ki ga pritiskajo in dušijo. Nezaposlena in revna kmečka delovna sila mora marsikje na vsak način iskati pribežališče in svojo rešitev v industriji, ki naj ji nudi vsakdanji kruh, delo in boljše življenjske pogoje. To je tudi vzrok, zakaj moramo delati in stremeti po dvigu in izpopolnjevanju naše industrije. Revni kmečki življenjski, ki ga zaradi občutnega razmnoževanja naša kmečka zemlja niti oddalec ne more prerediti, mora iskati in tudi najti delo in zaslužek v industriji, ki mu bo omogočila ustvariti take življenjske pogoje, da mu ne bo več treba hirati in umirati v pomanjkanju in v nehygieničnih kajžah in kolibah. V svetlih stanovanjih, higijeničnih in modernih, polnih sonca in zraka, bodo šele mogli zaživeti tisočeri naši mali ljudje res srečno in zadovoljno družinsko življenje.

Priporočljivi vzgledi

Velik plovni prekop Laba-Odra-Donava. Šest milijard dinarjev. Brezposleni imajo zaslužek

Za razvoj gospodarstva so potrebne dobre železniške zveze ter vodne ceste. Že pred leti je bila sprožena misel o zgraditvi velikega vodnega kanala med Donavo in Jadranskim morjem. Strokovnjaki so ta velevažni načrt že v podrobnostih proučili ter svoj elaborat tudi že oddali na pristojnih mestih. Po

stari navadi pa je ostalo vse tudi le pri načrtih.

Kako drugačni so drugi evropski narodi, si vzemimo za vzgled Nemčijo in nesrečno, okrnjeno Češkoslovaško, ki sta kljub tragičnim dogodkom preteklih let in težkemu konfliktu med seboj zgradili skupen velik plovni prekop Laba-

Razgled po svetu

Demokratski blok držav

V vojnem odboru ameriškega senata je govoril Roosevelt o odnosih med Ameriko in Evropo. Amerika je pobornica miru in njena želja je, da bi bili narodi očuvani grozot vojne. Ni pa dovolj, da je samo ena skupina držav za mirno rešitev vseh sporov, dočim bi druga skupina držav naravnost izzivala vojno. Če bi se n. pr. totalitarnim državam posrečilo premagati Francijo ali celo Anglijo, bi nedvomno prišle na vrsto takoj Ameriške združene države. Tudi južna Amerika bi bila izpostavljena v tem slučaju največji nevarnosti. Kakor želi Amerika, da bi ji nikdar več ne bilo treba poslati svojih vojakov v Evropo, se temu ne bo mogla izogniti, če bi pretila velika nevarnost Franciji, katere usoda je povezana z Anglijo. Amerika se dobro zaveda, kaj bi pomenilo, če bi v Evropi zavladali

Rooseveltovo govor je imel v političnih krogih velik odmev. Pokazalo se je, da Amerika ni desinteresirana na dogodkih v Evropi. Da Amerika svoj interes tudi dejansko takoj pokaže, je dovolila ogromne dobave letal Franciji in Angliji.

Vsa poročila svetovnega časopisja so si edina, da se vrše med Anglijo, Francijo in Ameriko pogajanja za sklenitev obrambne zveze. Razgovori so že tako napredovali, da je v najkrajšem času pričakovati sklenitev tudi formalne zavezniške pogodbe.

Kot zunanjepolitično zanimivost preteklega tedna je tudi omeniti, da angleška javnost odločno odklanja vse nemške zahteve po kolonijah. Povdarja se, da Nemci ne potrebujejo kolonij za svoj gospodarski obstoj, ampak izključno le zato, da bi dobili surovine za vojno industrijo.

Predsednik francoske republike Lebrun je v nekem govoru rekel: Nadvlade nasilja Francija ne priznava. Zato pozdravlja z vsem žarom svojega srca glas onkraj oceana, ki je zdramil ogroženi svet evropske civilizacije k novi veri v svobodo.

Veliki fašistični svet je imel sejo, na kateri bi imel govoriti tudi Mussolini pomembne besede za evropsko javnost. Napovedanega govora pa ni bilo. Seja je bila tajna. Objavljen je

Odra—Donava. Dela so se že začela in bo prekop dogotovljen že v šestih letih. Obe državi ga gradita na svojem ozemlju v lastni režiji. Obe vladi sta že zagotovili potrebne kredite. Češkoslovaška vlada je obenem tudi že ustanovila s svojo uredbo posebno «Direkcijo za gradnjo kanala» s sedežem v Přerovu. Del prekopa, ki bo spajal Odro z Donavo in Baltiško morje s Črnim morjem, bo vodil po dolinah rek Odra, Bečve in Morave. Stroški za zgraditev vsega prekopa so preračunani približno na šest milijard dinarjev in odpade na Češkoslovaško 3.600.000.000 dinarjev. Novi prekop bo zgrajen z ozirom na potrebe mednarodne plovbe za ladje do 1000 ton. Vseh šest let bo na gradnjo kanala zaposlenih stalno po 35.000 delavcev.

Če najdejo take države, ki se borijo z mnogo težjimi življenjskimi pogoji kakor pa bogata Jugoslavija, potrebna sredstva za neodložljiva in obče koristna javna dela, zakaj jih ne bi mogli najti tudi mi?

bil le komunike, ki se med drugim zahvaljuje Hitlerju, da je izjavil, da bo v slučaju vojne nevarnosti Nemčija na strani Italije.

Kancler Hitler namerava poveriti dr. Schachtu organizacijo nemške zunanje trgovine.

Irski revolucionarji nadaljujejo z atentati in zahtevajo, da se morajo vse enote britanske vojske umakniti iz Irske. Prej ne bo miru. V Londonu je policija našla okrog sto ton raznega eksploziva in orožja irske tajne organizacije.

Španska državljanska vojna se bliža svojemu koncu. Katalonija je za republikance izgubljena. Francove čete so prodrle do francoske meje. Republikanske čete so se umaknile na francoska tla. Zadnje dni je pribežalo v Francijo na stotine španskih beguncev. Porušeni Madrid imajo republikanci še v svojih rokah. Upirati se pa dolgo ne bodo mogli, kakor hitro bo Franco navalil na republikance s sproščenimi armadami iz Katalonije. Tudi Francija, ki je doslej podpirala republikance, se zaveda nastalega položaja v Španiji in je že imenovala svojega zastopnika pri Francovi vladi. Italija izjavlja, da se prej ne bo umaknila s svojimi prostovoljci iz Španije, dokler ne bo zmaga Franca popolna.

Bivši prezident dr. Beneš je odpotoval iz Londona v Ameriko, kjer bo v Chikagu predaval na univerzi.

Zdaj gre za svetovno nadoblast — je izjavil švedski vojni minister in dodal: Nekatere države vztrajajo na tem, da bi podvrgle male države svojemu vplivu. Če bi šlo za to, da bi mi prišli pod kako nadoblast, je potrebno, da se upremo.

Upravni svet mednarodnega urada dela zboruje. Na dnevnem redu je tudi vprašanje 40urnega dela. Zagovorniki 40urnega delovnega tedna so ostali le še Francozi. Anglija se izreka proti 40urniku.

Japonski veleposlaniki v evropskih glavnih mestih so imeli tajno posvetovanje v Parizu. Baje so sklenili, da naj Japonska vojaško podpre Italijo, ki bo še tekom tega leta za vsako ceno rešila vprašanje Tunizije in Džibutija.

Pretrgani so diplomatski odnosi med Madžarsko in Sovjetsko Rusijo in ukinjena obojestransko poslaštva v Moskvi in Budimpešti.

Angleška pripravljenost. Med ljudstvo je razdelila Anglija 40 milijonov protiplinskih mask. V tovarnah za letala dela 80.000 delavcev. Letalski proračun znaša 50 milijard dinarjev.

Na Češkem so poosttrili zakon o zaščiti države, posebno v pogledu obrekovanja in žalitve poglavarjev tujih držav.

Češki in slovaški študentje so šli na prijateljski obisk k nemškim študentom v Berlin.

Oboroževanje. Po statističnih podatkih društva narodov je bilo na svetu leta 1938. izdanih 700 milijard dinarjev za oboroževanje.

Pri francoski narodni banki ima 65% akcionarjev le po eno do dve akciji. Vseh akcionarjev je 42.877.

Novega predsednika francoske republike bodo izvolili. Sedemletni mandat sedanjega predsednika Lebruna poteče 10. maja.

Madžarska vlada je v celi državi proglasila preki sod radi napadov na žide.

**IVAN KRAVOS
MARIBOR**

priporoča: kofčke, ročne torbi, ce, alkovke, denarnice, nahrbtnike, gamaše itd.

TEKOM TEDNA

Tako po naše...

Znana in stara resnica je, da se Slovenci silno naglo navdušimo za novo stvar. Naglo ustanovimo dvojce ali troje društev in bratovščin, sedemo k petim ali šestim sejami ter k običnemu zboru, ki se navadno vrše za pogrbeno mizo — — — Prav daleč preko običnega zbora pa naše navdušenje ne seže. Primer:

Nad 50 let stari, vedno bolj kričeči problem poglobitve in popolne preureditve ljubljanskega kolodvora nas je spravil lansko leto na noge in zagnali smo silen krik: «Prometna ovira in veriga, ki duši naravni razvoj in napredek naše Ljubljane, mora takoj izginiti! Takoj nam dajte nov, poglobljen in moderni kolodvor!» Na zidovih in reklamnih deskah so se zablesteli živobarvni, pisani veliki lepaki, razvneli smo se na razstavah in zborovanjih, zložili smo v arhive nekaj kilogramov papirnatih resolucij, mnogoštevilne deputacije so nekajkrat zopet prezačile svoje cilindre, ustanovili smo društvo za rešitev tega vprašanja, potem pa — «zopet vse tiho je bilo». Ostali deli države napredujejo, česar jim ne zavidamo, mi, ki predstavljamo izdaten vir državnih dohodkov, pa hodimo rakovo pot nazaj. V Skoplju imajo nov veličasten kolodvor, Sarajevo bo dobilo letos nov kolodvor za 28 milijonov dinarjev, v ostalih krajih se grade nove proge, le ljubljanski kolodvor bo še vedno beraški, absolutno neodgovarjajoč in nemogoč, čeprav predstavlja Ljubljana daleč močnejše gospodarsko in tujskoprometno središče, kakor pa vsa mesta, ki imajo prednost pred njim. Najbolje bi bilo, da ustanovimo, in sicer čimprej, novo društvo z nalogo, da poživimo dremajoče staro društvo za poglobitev ljubljanskega kolodvora.

— Narodna skupščina je verificirala mandate vseh izvoljenih poslancev. Opozicija se glasovanja o verifikaciji ni udeležila.

— Banovinski proračun za leto 1939/1940 je že sestavljen in se bo o njem posvetoval banski svet 16. t. m. Proračun znaša 150 milijonov dinarjev in je za šest milijonov dinarjev višji kakor prejšnje proračunsko leto. S po- višanim proračunom se namerava na- staviti novo uradništvo. Za socialno skrbstvo se bo v novem proračunu po- trošilo v celotni 100.000 Din več. Pro- račun bednostnega sklada znaša kakor prejšnje leto 6.85 milijonov dinarjev. V zvezi s sklicanjem banskega sveta je bilo 14 članov banskega sveta raz- rešenih, 21 članov pa je na novo ime- novanih.

— Odposlanci Jugorasa so se pre- tekli teden zglasili pri Zvezi združe- nih delavcev v Ljubljani, da do konca speljajo fuzijo obeh organizacij. Pri tej priliki so se baje tudi pogovarjali o tem, kako bodo izvedli vse tisto, o čemur so se pogovorili z vodstvom JRZ v Beogradu.

— Ljubljansko dramsko gledališče je praznovalo dvajsetletnico in je bil pri tej priliki v avli gledališča odkrit Cankarjev spomenik. Tekom 20 let je naša drama uprizorila 135 slovenskih del v 970 predstavah.

— Rentni odbor SUZOR-ja je na svoji seji podelil podporo iz posebne- ga fonda za onemogle in stare delavce 274 delavcem. Iz tega fonda dobiva se- danj 623 delavcev rente, ki znašajo letno 939.906 dinarjev.

*Milijoni
ljudi uporabljajo
in hvalijo že 50 let*
ŠMOL-pasto
kremo za čevlje

— Izšla je nova številka «Gospodinjske pomočnice», ki med drugim gradi- vom prinaša zanimive članke o razvo- ju delavskega zavarovanja.

— Slovenski obrtniki so priredili več zborovanj, na katerih so se izrekli za bolniško in pokojninsko zavarovanje obrtnikov. Poudarili so pri tem zahte- vo, da mora biti zavarovanje decentra- listično izpeljano.

— Naša največja trgovska ladja «Avala» se je potopila v južni Afriki. Natovorjena je bila s koksom. Mor- narji so se vsi rešili.

— Tragična smrt. Delavec KID-a na Jesenicah Nikolaj Špender se je med delom v tovarni ustrelil.

TRGOVINA KURIVA

MIRKO LEBAN, Maribor,
Kopališka ulica 8

v zalogi sortiran trboveljski premog, l. bukova drva
suhe izbrane kolobarje in oglje po najnižjih cenah

— Velike redukcije delavstva so se izvršile v lesni industriji «Šipad» v Bosni. Vsega skupaj je bilo zadnji čas odpuščenih sedem tisoč delavcev.

— Društvo «Vodnik» v Zgornji Šiški je pričelo akcijo, da zbere denar za odkup Vodnikove rojstne hiše.

— Stanje naročil pri KID je zna- šalo sredi januarja le 380 vagonov po deset ton. Ker znaša kapaciteta to- varne do 1000 vagonov, bi morala imeti tovarna do 3000 vagonov naročil za racionalno delo. Stanje naročil za 380 vagonov ne znaša niti polmesečno go- tovnost zaposlitve.

— Ugledni srbski javni delavec in večkratni minister Kosta Timotijević je umrl v 68. letu starosti.

Zaščita šoferjev

*Šoferji so pri nas mizerno plačani in z ozirom na od-
govorno in naporno službo brez prave socialne zaščite*

V dravski banovini je okoli 750 po- klicnih šoferjev. Tri četrtine šoferjev je zaposlenih pri tovornih avtomobilih, ena četrtina šoferjev pa je zaposlena pri luksuznih avtomobilih in pri avto- busih.

Rednih avtobusnih prog je v dravski banovini okrog 40, kjer je zaposlenih 100 šoferjev. Pri taksijih je v Ljub- ljani zaposlenih 35, v Mariboru 25, v Ptuj 5 in v Celju 20 šoferjev.

Niso redki primeri, da mora biti šof- er nepretrgoma v službi po 12 do 18 ur in to pri mizerni plači. Pravega od- počitka po odgovornem in napornem delu šoferji niso deležni, kaj šele pla- čanih dopustov.

Šoferski poklic je pri nas šele v raz- voju nastanka. Saj je znano, da je v

primeri z drugimi državami pri nas avtomobilizem še slabo razvit. Na- rodno-gospodarski in tudi državno- obrambni razlogi zahtevajo, da se raz- voju avtomobilizma posveča večjo pažnjo. S tem pa seveda tudi osebju, ki je pri avtomobilih zaposleno. Že iz razlogov varnosti potujočega občinstva ni vseeno, kako so šoferji plačani in kakšen je njihov delovni čas. Eksi- stenco zaskrbljen in od dela prenutru- jen vozač ne more izvrševati službe tako, kot bi bilo želeli.

Socialni zaščiti šoferjev bi bilo tudi pri nas posvečati največjo pažnjo. Za vzor, kako je n. pr. v Nemčiji socialno zaščiten osebje pri avtobusih, naj po- jasni naslednji članek.

Položaj šoferjev v Nemčiji

Nemški minister za promet je izdal posebne predpise, ki urejajo socialno zaščito šoferjev in spremnega osebja pri avtobusih. Delovni čas je določen na 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko. Pri- pravljalna in zaključna dela se smejo všteti v delovni čas največ z eno uro in se ne smatrajo kot nadurno delo, katero je posebej odškodovati. Izje- moma je delovni čas dopustno razte- gniti na 60 ur tedensko. Osebe, ki ni- majo letne delovne pogodbe smejo za

nadurno delo

preko 8 ur dnevno zahtevati 25% do- plačilo. Uredba podrobno ureja zaščito onih oseb, katerih delovni razmerje je urejeno z letnimi delovnimi pogod- bami. Te pogodbe so važne radi tega, ker je v zimskem času večja brezpo- selnost, v letnih mesecih pa pomanjka- nje delovnih moči. Letne pogodbe iz- enačujejo delovni čas in ga pravilno porazdelje na celo leto. Taka pogodba je odpovedljiva na 6 tednov za 31. marc vsakega leta. V mesecih april ali september je dopustna prekoračitev 48urnega tednika do 12 ur. Zato pa mo- ra biti v ostalih mesecih leta delovni čas krajši. Uslužbenec prejema skozi

celo leto zaslužek v enaki meri

na podlagi 48urnega tednika. Ako de- lovni čas ni bil do dne 31. marca izena- čen, pripada uslužbencu 25% dodatek k plači, ki zapade vedno 1. aprila vsa- kega leta. Delovni čas ne sme prese- gati v nepretrganem razdobju 14 ur,

— Francosko-jugoslovanska kmetij- ska zbornica je bila ustanovljena v Beogradu.

— Skopljanski škof dr. Ivan Gnido- vec je umrl v Ljubljani.

— V Avstralijo se je te dni izselila iz Dalmacije skupina 27 Hrvatov.

— V mariborskih železniških delav- nica je vedno pogostejše neprosto- voljno praznovanje. Poročajo, da imajo delavnice do konca proračunskega le- ta samo še za 68 delovnih ur kreditov.

— Podpiranje zadružništva. Minister za kmetijstvo je podpisal pravilnik o porabi sredstev sklada za podpiranje zadružništva. Prošnje za podpore je vlagati na revizijske zveze.

— Francoskih tečajev po nalogu prosvetne uprave ne smejo več voditi po šolah profesorji. Svoj čas je pro- svetna uprava baš nasprotno priporo- čala.

— Nemci v Jugoslaviji imajo 4 dnev- niki, 26 tednikov, 17 mesečnikov in še 9 drugih listov. Baš zatirani Nemci pri nas niso.

— Za komisarja Pokojninskega za- voda v Sarajevu je imenovan pred- sednik okrožnega sodišča Asim Ugljen. Obenem je bila imenovana tudi za- časna uprava.

vštevši pripravljalna in zaključna de- la, toda odštevši počitek med delovnim časom. Počitek znaša pri delovnem ča- su od 5 do 10 ur 1 uro, 2 uri pri delov- nem času od 10 do 12 ur in 3 ure pri delovnem času od 12 do 14 ur. Nepre- trganemu delovnemu času mora slediti

nepretrgan počitek,

ki znaša pri 10 urah dela 7 ur počitka, pri 10 do 12 ur dela 8 ur in pri 12 do 14 ur nepretrganega dela 9 ur. Pri daljših voznjah sme nepretrgani de- lovni čas izjemoma znašati 18 ur, ven- dar pa mora v tem biti 6 ur počitka. Pred začetkom pota takega daljšega potovanja pa mora znašati počitek najmanj 10 ur. Take daljše vožnje pa so v enem tednu dopustne samo dva- krat. V razdobju 4 tednov ima usluž- benec pravico na

štiri proste dni

po 24 ur. Na njegovo zahtevo mora vsak tretji prosti dan pasti na nede- ljo. Ta počitek je obvezen. Vsak usluž- benec ima posebno kontrolno knjigo, v katero se vpisuje delovni čas. Usluž- benec ima pravico, na plačan letni do- pust, ki po šestmesečnem službovanju znaša najmanj šest dni. Osebe pod 18. leti starosti dobe

pravico do dopusta

po trimesečnem službovanju in znaša zanje dopust do končnega 15. leta starosti 15 dni, do končnega 16. leta 12 dni in do končnega 18. leta 10 dni. Mezdo za čas dopusta je izplačati pred nastopom dopusta. Za čas dopusta je vsako pridobitno delo prepovedano.

Ali verjamete, ali ne?

— da je po Evropi toliko političnih potovanj, da se nam vsili vprašanje, če le niso ministri samo zato, da pre- izkušajo prometna sredstva,

— da živimo v časih, ko je nekaj da- nes «ja» jutri že «ne» in kar je zju- traj «ne» že zvečer «ja».

— da je lažje dobiti denar za hockey tekme v Švici, kjer dobimo kar 24 go- lov, kakor pa denar za prepotrebno dozidanje ljubljanskega I. oddelka splošne bolnice,

— da imajo na neki «kmetiji» navado vedno menjati prašice, dočim je ko- rito staro že čez 20 let,

— da je prepovedano skakanje gori in doli iz drvečega tramvaja, dočim je skakanje iz stranke v stranko dovo- ljeno in kar vsakdanje,

— da je začela glavna dvorana pa- lače Društva narodov v svojih teme- ljih vsled neobrabljanja plesniti in gniti,

— da vedno bolj narašča preseneče- nje nad preciznim in doslednim izva- janjem zakonskih predpisov.

Iz naših delavskih krajev Na vprašanje - odgovor

Ptuj

Iz ptujskega okoliša sploh nič ne zvemo. Smo še, ali pa nas ni več? Saj je res lahko, da nas je ta vrvež mlin-skih koles zdobil in razvetril na vse konce in kraje. Vendar Ptuj, izvor vseh do sedaj važnih političnih pripet-ljajev, še obstoja in je še vedno pri-pravljen na braniku naših narodnih in državnih mejah. Pa kaj bi Vam naj poročali? O komunalni politiki — o gospodarskih zadevah naših malih lju-di, o socialni bedi najšibkejših, o rev-ščini in o brezposelnosti — saj to či-tate v vsakdanjem časopisu in bi tega nadaljnega razmotrivanja naše skrom-ne stranice lista sploh več ne prenesle.

Naša lokalna industrija obstoja itak le iz tovarne g. P. Pirich, nadalje dveh skromnih opekarn ter nekaj šivilj za perilo in morda še izvoznicarstvo pe-rutnine Reinhardt ter izven Ptuja v Majšperku tovarne strojil (Vunateks), pa smo končali. Delavstvo prve je 100%, zadovoljno, ostali pa nimajo iz-bire, vsled česar morajo biti zopet 100%, zadovoljni, pa če tudi njih pre-jemki še daleč minimuma ne dosegajo. Povsod in vedno manjka organizacije in kar iste je, je v kalnih in nezaved-nih vodah. Vzdriniti jih je treba!

Ljubljana

Občni zbor podružnice NSZ — Ljub-ljana se je vršil v torek, dne 7. febru-erja t. l., v prostorih tajništva NSZ. Udeležba je bila zadovoljiva in je občni zbor pod vodstvom predsednika tov. Franceta Juvana potekel v naj-lepšem redu. Vsi funkcionarji so po-dali točna poročila, ki so dokazala, da so funkcionarji v polni meri izvrševali svoje dolžnosti. Po razrešnici odbora se je konstituiral novi odbor s tov. Albinom Jančarjem na čelu. Občni zbor je zaključil zastopnik centrale tov. Ambrožič, ki je s krasnimi bodril-nimi besedami navdušil navzoče tova-riše, ki so polni zaupanja in vere v napredek zapuščali krasno uspeli občni zbor.

Dramatični odsek bomo ustanovili! Tovariši in tovarišice, kdor ima vese-lje do dramatike, naj se prijavi v pi-sarni tajništva NSZ ali pa pri sestan-ku, ki se bo vršil v petek, dne 10. fe-bruarja t. l., v prostorih tajništva NSZ.

Občni zbor društva zidarjev in stav-binskih delavcev Narodne strokovne zveze v Ljubljani se je vršil v nedeljo, dne 29. januarja t. l. Zbor je bil dobro obiskan in je bil izvoljen za predse-dnika društva Josip Fekonja, za tajni-ka Avgust Kralj, za blagajnika Ivan Vuga, v nadzorstvo pa bivši predsednik Franc Vižentin.

„OBNOVA“ F. NOVAK

dobavlja kompletne stanovanjske opreme, tapetniške izdelke, linolej, preproge, zavese, odeje, železno po-hištvo, otroške vozičke najceneje

Maribor, Jurčičeva 6

Konjice

Občni zbor podružnice se je vršil dne 31. februarja t. l. v hiši tov. Vag-nerja ob 5. uri popoldne ob navzočno-sti 46 članov. Občni zbor je vodil tov. Kolarič, ki je bil tudi ponovno izvo-ljen za predsednika. Želeti bi bilo, da bi se članstvo čim bolj zavedalo svoje

dolžnosti, da ne bi prišla podružnica v finančne težkoče kot do sedaj. Ob za-ključku je tov. Kahne razlagal o vo-litvah obratnih zaupnikov.

Maribor

Zaupniški tečaj namenjen članstvu prične v nedeljo, dne 12. t. m. ob 9. uri dopoldne v prostorih NSZ. Člani, ki se bodo udeleževali tega tečaja, naj se zglasijo ta dan sigurno v tajništvo. V tečaju se bo članstvo pripravljalo za organizacijske zaupnike in odbornike. Posebnih vabil ne bomo razposlali in naj smatrajo člani to kot vabilo.

Tamburaški zbor ima svoje redne vaje vsako nedeljo ob 9. uri dopoldne v prostorih NSZ. Člani se pozivajo, naj redno obiskujejo vaje. V zbor se sprej-me še nekaj članov. Prijave sprejema tajnik NSZ.

Poziv članstvu mariborske podružni-ce. Kdor se še ni javil v tajništvo z ozirom na naš zadnji poziv, ga vabimo, da se takoj javi v tajništvo radi važ-nega opozorila.

Poravnajte članarino! Konec tega meseca se bo vršil občni zbor maribor-ske podružnice. Po sklepu seje bodo smeli na občni zbor samo oni člani, ki bodo imeli do občnega zbora v redu po-ravnano članarino. Kdor nima porav-nane članarine, naj jo takoj poravna, če hoče na občni zbor. Pokažimo za-vednost in disciplino!

Karel Nový:

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

Rehek se je strašno razkačil in toliko, da ni skočil v Jožeta.

«Ali me imate za norca ali kaj? Sem mar zato na svetu?»

Jože je majal z glavo. To ne gre, na kratko in pametno povedano.

Med razsajanjem, ki je še dolgo brnelo v ušesih, je Rehek odšel.

«Zakaj nisi šel z njim?» se je čudila Magdalena.

«Vsak čas bo tu pomlad, najdem si zaslužek. Do-tlej potrpi.»

«Kakor misliš, je dejala. Nekoliko jo je potrla.

«Prav imate,» je rekla Ditrichovka, «tako sem si mislila, da ne bi prav storili. To je čuden ka-rakter.»

«Čuden,» je pritrdil Ditrich, «zelo čuden. Nekaj-krat je bil že zaprt.»

«To še nič ni; veste, živel je z ženo, pa jo je za-podil in zdaj živi z njeno hčerjo. To se ne spo-dobi.»

Pomlad je v resnici iztezala svoje rožičke v ko-lonijo. Jože se je znova lotil svojih poizvedovanj. Nad ravnino, ki se je nagibala k teniščem in k nogometnemu igrišču, je zaslišal škripanje in bilo mu je, kakor bi hodil po domačem bregu, kakor bi živel v grudi, ki se sedaj taja.

Z Magdalena sta odšla v Prago in se skupaj vra-čala domov. Magdalena je brskala v torbici za ključkom od kovčega.

«Da,» je rekla med smehom, «ko bi bil naš kov-čeg zlata zakladnica!»

Odklepala je. Prizadevala si je, da bi odprla. Zakaj ne gre? Stresla je pokrov. Kovčeg je bil od-klenjen! Odskočila je, kakor bi jo pičil.

«Nekdo je bil tu! Ali si ti kaj iskal, Jože?»

«Nikoli!» je odločno odkimal in tudi sam prisko-čil h kovčegu. «Kdo naj bi bil tu!»

«Nekdo je vlomil vanj! Kožušček je proč! Moj kožušček! In dve sto! Kje je dve sto?»

Magdalena se je zagrebla v kovček in stokaje iskala v njem kakor psica.

Franc M. — Begunje. Koliko časa imam pravico dobivati pri Borzi dela brezposelno podporo? — Če ste bili v zadnjih 24 mesecih zaposleni 8 mesecev, imate pravico do podpore 4 tedne; če ste pa bili v zadnjih 24 mesecih za-posleni 16 mesecev, imate pravico do podpore 8 tednov; če ste pa bili zad-njih 24 mesecev zaposleni cel čas, po-tem imate pravico do podpore 12 te-dnov.

Franc Ž. — Jesenice. Moja žena je napravila lahkomišelnih dolgov. Po-sebno velik dolg je v špeceriji. Nika-kor ne zmorem več mesečnih obrokov, ki gredo na račun dolga. Ali sem res obvezan plačati vse, za kar se je žena zadolžila, kakor rečeno res brez po-trebe? — Za dolg, ki ga je napravila Vaša žena, ste odgovorni kot družin-ski glavar in ker ste z odplačevanjem na obroke že priznali dolg. Dolg lahko iztirja od Vas trgovec sodnim potom. Boljše je, da se poravnate mirnim po-tom, kot pa, da bi imeli še precejšnje sodne stroške.

Franc L. — Lesce. V delavnici smo se zadnjič pogovarjali o Delavski zbor-nici. Povejte nam, koliko članov šteje zastopstvo zbornice in kako se voli. — Delavsko zbornico upravljajo: skup-ščina Delavske zbornice, ki šteje 50 delavskih in 10 nameštenskih delega-tov. Člani skupščine se izvolijo potom tajnih volitev. Volišča za večje obrate so v obratih samih. Skupščina izvoli upravni odbor, ki šteje 12 članov. Iz

upravnega odbora se izvoli tudi pred-sedstvo zbornice, katero tvorijo pred-sednik, podpredsednik, blagajnik in taj-nik. Sedaj je bila praksa, da so bili na sejah predsedstva navzoči vedno tudi zastopniki klubov, to je strokov-nih organizacij, ki imajo svoje člane na skupščini zbornice.

Čevljar B. — Loka. Mojster me je nesramno žalil. Očital mi je stvari, ka-terih v pismu niti ponoviti ne morem. Sklenil sem, da ga takoj zapustim. Mojster je pa izjavil, da se moram dr-žati odpovednega roka, ki je 14 dni. Ali je res? — Če Vas je mojster grobo žalil, lahko v smislu določil § 238 obrt-nega zakona takoj zapustite službo, ne da bi se držali odpovednega roka. Izstopiti pa morate iz službe v teku enega tedna od dneva, ko ste zvedeli za žalitve, oziroma so Vam bile žali-tve v obraz izrečene. Po enem tednu po zakonu ne bi bili več upravičeni zapustiti službo brez odpovedi.

Iz lastne pletarne

damske jopice od Din 25.— naprej
moške „ od Din 35.— „
otroške „ od Din 12.— „

tudi po meri tekom 6 ur po najnovejših modelih in barvah izdeluje

„LUNA“

samo Maribor, Glavni trg 24

«Kdo je bil tu? Kdo bi utegnil biti tu? Venoušek!»

«Ubijem ga, če je res!» je tulil in besnel Jože. «Kako si je mogel drzniti! Najdem ga, do smrti ga pretepem! Če mi takoj ne da nazaj, jaz...»

Magdalena je bila silno potrta. Sedela je na stolu in si zakrivala oči:

«Vse je proč, tudi rdeča obleka.»

«Tudi rdeča obleka,» je žalostno rekel Jože, «ki se ti je tako lepo podala!»

Obupan je stal pri nji. Kaj sedaj?

«Gospodinja! Kdo je bil tu?» je planil v kuhinjo.

Ditrichovka je majala z glavo. Nobeden. Ravno danes nobeden. Kako je bilo to mogoče, saj je ves dan doma!

«Pa vendar,» je pomislil, «opoldne sem za tre-nutek skočila ven. Drugače bi morala slišati, kaj se godi. Ali nimate odprtega okna? Poglejte, nekdo je prišel sem skozi okno! Moj Bog, zakaj ne za-pirate? Vi zmerom mislite, da ste kje na deželi.»

«Ali ni bil tu Venoušek?» je vprašala Magda-lena med grenkim jokom.

«Bog varuj! Venoušek?» se je zgrozila Ditrichov-ka. «Še kaj takega recite, pa se vam bo hudo ote-palo. Bog ne daj! Nekdo je šel mimo in je videl odprto okno!»

«Spominjam se,» je trdo rekla Magdalena, «da sem zaprla, preden sem odšla.»

«Kako je potem mogoče, da je zdaj odprto? Naj-brž ste slabo zaprli. Pri nas se ni še svoj živ dan nič izgubilo in dobro veste, da celo ključ spravl-jamo pod prag. Nikoli se ni nič izgubilo, nikoli ne, gospodična. To je naključje. In tole, če misli-te... morate dati na policijo. Da bi pustil vsaj ti-sti kožušček in obleko!» Ditrichovkin glas je zve-nel že manj razdraženo.

Medtem ko je Magdalena začela znova jokati, je Jože hodil raztogoten, tem bolj raztogoten, čim bolj se je čutil brez moči. Zdal pa zdaj se je ustav-ljal pred kovčgom, brskal po njem, na njegovem dnu, pokritem z oramenelimi časniki. Ostanki Mag-daleninega perila in Jožetova srajca je ležala v kepi na stolu poleg fotografije Klímovih roditeljev, kakor je Magdalena vse zmetala v prvem razbur-jenju.

(Dalje prihodnjič.)